

Instrukcja dla uczestniczek i uczestników

Zbliża się kolejna, już dziewiąta, edycja Konkursu „Silesia Incognita”! Przed Wami — uczestniczkami i uczestnikami konkursu — kilka ważnych zadań: wybór tematu i formy, wreszcie poszukiwania informacji niezbędnych do stworzenia zwycięskiej pracy. Jest co robić!

Pamiętajcie, że jedną z najważniejszych zasad konkursu jest praca samodzielna (czasem też w parach, ale bez pomocy kogokolwiek spoza drużyny). Zasada ta obowiązuje nie tylko w finale, gdzie rywalizujecie „twarzą w twarz”, ale także w pierwszym etapie konkursu — podczas tworzenia pracy konkursowej. Ten artykuł będzie o tym, jak sprawić, żeby nikt nie miał wątpliwości, że sami pracujecie na sukces w konkursie.

Wiedzę i materiały można czerpać z bardzo wielu źródeł: Internetu (kto nie korzystał?), książek, rozmów, fotografii i obrazów oraz wielu, wielu innych. Każde z tych źródeł jest dobre, o ile znajdziemy w nim to, co jest nam potrzebne. Natomiast z każdym źródłem trzeba postępować ostrożnie, bo jest ono wynikiem pracy albo badań kogoś innego (nie naszej!). Czasem niechcący można popełnić plagiat (z łaciny *plagium* — kradzież), czyli przypisać sobie autorstwo cudzej pracy i wysiłków. Gdy przywłaszczamy sobie efekty starań innych, nasza praca staje się niesamodzielna. Jak się przed tym ustrzec? Już tłumaczę — to zależy od rodzaju źródła.

Jeśli źródłem jest tekst, tzn. znaleźliśmy na stronie internetowej albo w książce fragment z informacjami, które chcemy wykorzystać, możemy postąpić na dwa sposoby:

1. Czytamy uważnie i ze zrozumieniem interesujący nas fragment tekstu, a następnie wprowadzamy do naszej pracy pozyskane informacje, ale własnymi słowami, tzn. innymi niż w źródle. Prawie każdą informację można zapisać inaczej, przekazując to samo. Warto zaznaczyć, skąd czerpiemy wiedzę.
2. Jeśli jednak uznacie, że tekst, który znaleźliście, ujmuje jakąś sprawę idealnie, tzn. nie można tego lepiej napisać, to możecie wprowadzić go do swojej pracy bez zmian — ale w cudzysłowie („”) — a następnie piszecie, kto i gdzie tak napisał (albo przynajmniej gdzie, jeśli nie wiadomo kto).

Jeśli źródłem jest zdjęcie, obrazek albo tabelka czy wykres, to także możecie wykorzystać je w pracach konkursowych (nie wszystko przecież da się sfotografować samemu albo nie każdy potrafi ładnie rysować). Trzeba jednak pamiętać, że ktoś poświęcił swój czas oraz umiejętności, żeby powstała fotografia lub wykres (samo się nie zrobiło!), dlatego obowiązkiem jest uhonorowanie autorki lub autora poprzez podanie jej/jego personaliów (imię i nazwisko, ale czasem pseudonim, np. na Wikipedii często stosuje się pseudonim — nick). Nie zawsze podanie autorki lub autora jest łatwe, niekiedy trzeba popisać się niemal detektywistycznymi umiejętnościami, żeby dotrzeć do prawdy. Czasem jednak nie jest możliwe ustalenie autorki lub autora — trudno, tak bywa — ważne, że podjęliśmy próbę znalezienia twórczyni lub twórcy.

Kiedy nie trzeba podpisywać zdjęć i podobnych źródeł? Kiedy sami jesteście ich autorami, ale możecie podpisać, jeśli chcecie. Jeśli zaś ktoś boi się, że podpisanie każdego obrazka popsuje mu pracę konkursową — będzie brzyd-